

„Při boji s nádorem vždycky

Mezinárodně uznávaný zlínský lékař Jiří Gatěk se specializuje na chirurgii karcinomu prsu. V novoročním rozhovoru pro MF DNES říká, co je v léčbě nejdůležitější.

Jana Fuksová
redaktorka
MF DNES

Obávaná rakovina prsu je u žen nejčastějším onkologickým onemocněním. Její chirurgickou léčbu zajišťuje ve Zlínském kraji téměř 30 let Jiří Gatěk se svým týmem. Na začátku své kariéry zjistil, že karcinom prsu byl v očích chirurgů na okraji zájmu. Z jeho pohledu jsou ovšem prsa velice důležitá. „Navíc v případě rakoviny slinivky nebo žaludku je to tak, že bohužel pacienti přes excelentní výkon chirurga často nepřežívají jeden rok. Ale úsilí velkých chirurgů se tam soustředí. U nádorů prsu je to jinak. Většina žen se po léčbě vrací do života,“ říká Gatěk.

Takže proto jste si vybral tu pozitivnější část onkologie?

Měl jsem pocit, že je třeba v uvedené problematice něco udělat. Ovlivnily mě stáže v USA. Organizace odborných oddělení se mi tam velmi líbila, je více soutěživá, a když někdo něco umí, tak se dostane do lepší pozice. Cesta výborného lékaře je obecně v zahraničí kratší oproti našemu systému, kde hodně platí, že je třeba nejdříve zestárnout a pak se možná dostanete na významnější místo. Nádory prsu tam rozhodně nebyly na okraji onkochirurgie. Například v Tampě v onkologickém ústavu, kde ležely ženy s nádorem prsu, bylo zajímavé, že na mnoha místech bylo upozornění o zvlášť ohleduplném přístupu.

Že to je intimní záležitost?

To také, ale víte, v Americe je to trochu kultovní záležitost, mít pěkná prsa.

A jak jsme na tom u nás?

Péče o nádory prsu se dramaticky změnila. Chirurgické možnosti jsou obrovské, prolíná se také s plastikou. Náš zájem je, aby byl nádor odstraněn, pacientka vyléčena a navíc se nemusela stydět jít třeba na plavárnu. Dnes už je to významně mezioborová spolupráce. Po dvaceti letech se nám tady ve Zlíně podařilo sestavit tým, ve kterém je rentgenolog, patolog, chirurg, onkolog. Máme tady screeningové pracoviště a je zde velká koncentrace pacientek s touto diagnózou.

Počet pacientek se zvyšuje?

Operovali jsme kolem 50-70 nádorů karcinomu prsu ročně, teď jich máme přes 200. Jsme v desíctce nejvytíženějších nemocnic v republice s touto diagnózou.

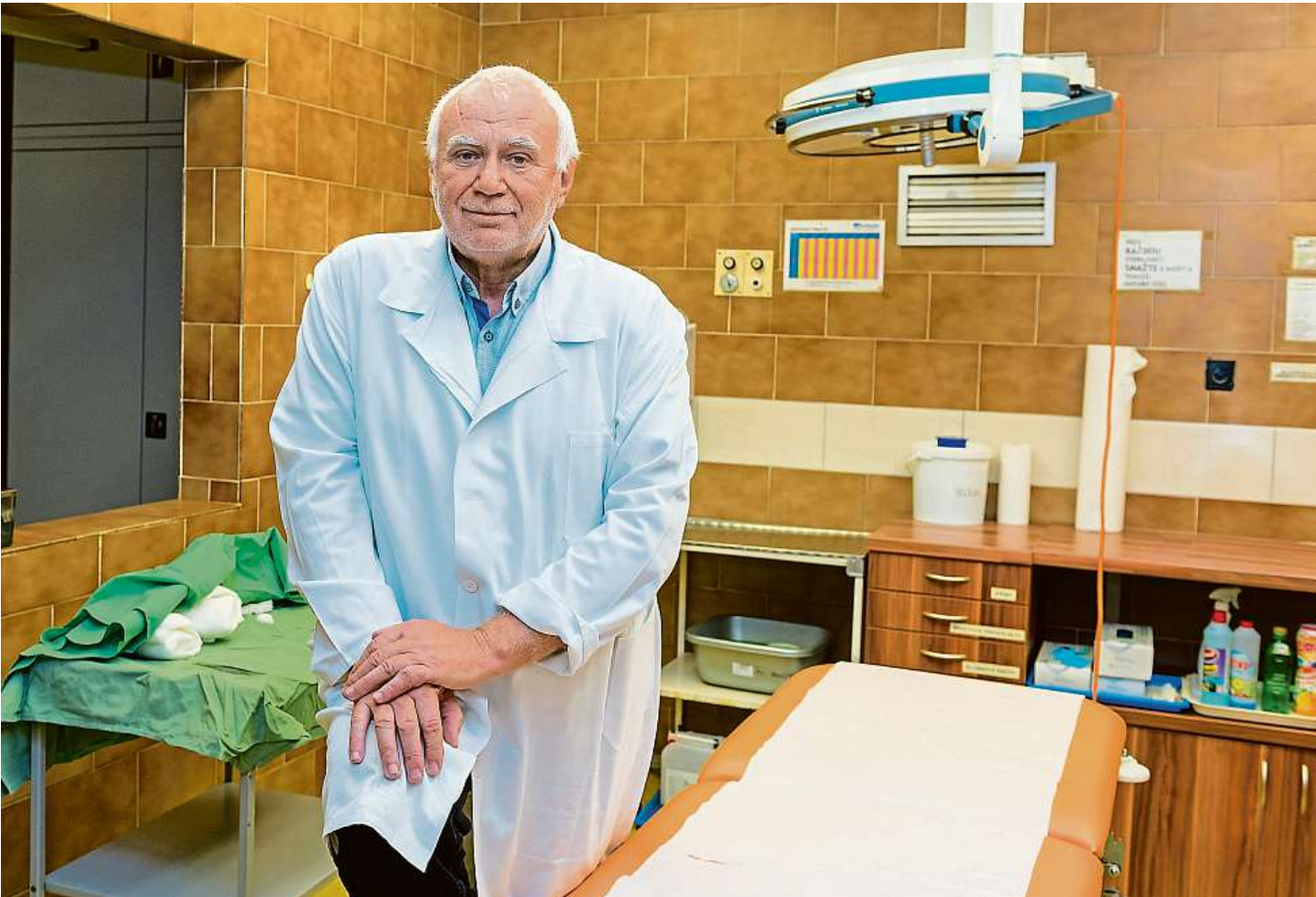
Potvrdil byste, že díky screeningu má dnes žena s rakovinou prsu větší šance?

Závisí to od toho, kdy pacientka přijde. U časných nádorů, kterých díky screeningu přibývá, je až v 90 procentech trvalé vyléčení. Dnes už diagnostikujeme nádory od velikosti čtyř pěti milimetrů. Pro mě je velká radost, když pacientky přicházejí na roční kontroly a ani si nevybavují, kdy byly na operaci. Pro ně je to tak dávno, že už si na to ani nepamatují. Problém je, že stále existuje skupina žen, které přijdou extrémně pozdě.

Jaký je důvod?

To nevíme, není to dáno ani věkem, ani vzděláním. Byla tady třeba učitelka nebo ředitelka banky. Přišli s prsem ve stavu, kdy se s tím mohlo dělat jen velmi málo, a budoucnost byla nejistá. Asi je to tak, že propásnou okamžik, kdy je stav ještě nadějný, a pak se začnou stydět, protože už je to za limitem. Když s nimi hovořím, tak se ptám, jestli mohou nález na prsu nafoťit, abych mohl prezentovat případ, jak by to nemělo vypadat. A ony říkají: Ano, ukažte to, aby ostatní ženy neudělaly to, co já. Těchto stadií ale moc neubývá.

Dá se vůbec zvyknout na to, že oznamujete pacientkám, jak dlouho budou žít?

Vědec Lékař Jiří Gatěk hodně publikuje a jeho práce patří k nejuznávanějším v oboru. Před dvěma lety se stal docentem. Foto: Zdeněk Němec, MAFRA

Není to snadné. Musím se s nimi ztotožnit, nejen být asertivní. Pokud máte naučenou formální frázi, tak je to nedůvěryhodné.

Jak se vám to daří?

Upřímně řečeno, je to vyčerpávající. Když to neděláte s citěním, pacientky to poznají. Na druhou stranu si musím zachovat odstup, ochrannou bariéru. Musíte si najít správnou míru ztotožnění se s pacientkou. Těší mne, že se vrátí a chce se mnou mluvit. Z toho usuzuji, že se mi podařilo s ní navázat bližší kontakt a ona mi věří. Samozřejmě, je to snazší tam, kde je výhled dobrý. Tam, kde to tak není, musí být člověk opatrnější. Nemůžete situaci zlehčit ani zbytečně vyvolávat obavy. I v těchto případech musíte najít kousek naděje. Pacientky potřebují

buji podpořit, ale ne lacině. Pokud jim pomůže léčitel, tak je to v pořádku. Nemám k nim negativní vztah. Pokud umí dát psychologickou pomoc, je to dobře, protože o to jde.

Pacientce byste to nevyčítal?

Zažil jsem několik nepříjemných zkušeností. Ženy nechaly léčby, šly k léčitelům, a pak se vrátily zubožené. To se jim dopředu snažím vymluvit. Pokud chtějí pít čaje nebo podobně, říkám jim, že je to v pořádku, ale jen až zvaží, aby je to moc nestálo.

Aby do toho nevkládaly příliš naděje?

Neviděl jsem od lékaře vyléčenou ženu, ale spíše naopak, a nebylo jich málo. Pokud to ještě stojí hod-

ně peněz, tak to mi vadí. Pokud někdo podává duševní podporu, je to bohužel činnost, ale nemohu na tom postavit „kšeft“, když vím, že to nefunguje. To je nekorektní. My se snažíme, aby ženy neměly důvod chodit k léčitelům, abychom jim duševní podporu i naději dali my. A aby jejich život byl kvalitní.

Jak to myslíte?

Pokud bojujeme s nádorem, jsou naše léčebné možnosti omezené. Ale jsem přesvědčený, že to, co tomu může dát samotná žena, je to, aby měla radost ze života. Pokud ji má, tak její duševní pohoda je pro nádor daleko větší soupeř, než když je skleslá, v depresi, ničemu nevěří a loučí se se životem.

Takže psychika hraje roli?

Jednoznačně. O tom jsem bytostně přesvědčený. Některé onkologické problémy dokáže dobrá psychika přibrzdit. Léčba se velmi mění. Hlavně je individuální, šitá na míru, žádné schéma. Snažíme se vybrat léčbu pro každou pacientku zvlášť. K tomu slouží zmíněné mezioborové komise, které jsem viděl v USA a máme je i tady. Není operovaná pacientka s nádorem prsu, která by touto komisí neprošla.

Ale příčinu rakoviny stále neznáme, že?

Neznáme. Genetika je ale čím dál zdatnější, takže víme, že jsou nádory, které jsou geneticky dané. Je jich asi 10 procent. Náš cíl je i v těchto případech vyléčená pacientka, usměvavá a s krásnými prsy.

➡ Pokračování na straně 15

Kroměříž změří kvalitu ovzduší ve městě

KROMĚŘÍŽ Jedenáct měsíců bude ostravský Zdravotní ústav měřit kvalitu ovzduší v Kroměříži. Přístroj umístili do centra před budovou Základní školy 1. máje. Dosud se měřilo jen na okraji města v Těšnovicích. „Chceme zjistit, zda a případně jak moc se budou údaje lišit,“ uvedla místostarostka Daniela Hebnarová.

Těšnovickou stanicí, umístěnou na kopci za městem, dlouhodobě sleduje Český hydrometeorologický ústav. V průběhu roku ukazuje převážně dobrou kvalitu, což ale často neodpovídá pocitům obyva-

tel ve městě. Zdravotní ústav bude data sbírat do konce října, aby zmapoval všechna roční období.

Výsledek poslouží pro vedení města třeba jako podklad pro řešení dopravy v dnes přetíženém centru. „Máme rozptylovou studii a doprava je podle ní největším znečišťovatelem, společně s topením v domech,“ dodala Hebnarová.

Cílem je celkové zlepšení kvality života v Kroměříži. Souběžně s měřením znečištění proto začala i hluková studie. Ta poskytně údaje o hlukové zátěži z dopravy nebo průmyslu. (ppr)

Bystrice pod Hostýnem

Bystrické kino se dočká digitalizace

Digitalizaci Kina Klub Sušil připravuje na příští rok radnice v Bystrici pod Hostýnem. Díky tomu bude moci divákům nabídnout i nejnovější filmy. Dosud promítá klasické pětatřicetimilimetrové filmy ze starých projektorů. Obměna čeká také audiotechniku. Práce jsou naplánovány na letní měsíce, kdy bývá v provozu letní kino. (ČTK)

Bývalý statek v Hluku čeká demolice

HLUK Po více než dvaceti letech je zřejmé rozhodnuto. Panský hospodářský statek v Hluku postavený na přelomu 17. a 18. století, který v minulosti patřil Lichtenštejnům, půjde k zemi.

Před koncem loňského roku o tom rozhodli místní zastupitelé. Náklady na demolici by měla částečně pokrýt dotace.

Takzvaný Penkův statek koupilo město v roce 1995 od posledního majitele za částku 3,3 milionu korun. O obnovu zchátralého areálu, který tvoří několik budov a nádvoří, a jeho přeměnu na Dvůr Jízdy králů se několik let pokoušel místní spolek.

Jeho členové chtěli z prostoru vytvořit vzdělávací a kulturní centrum s muzeem Jízdy králů a hospodářstvím, venkovním přírodním amfiteátre, zázemím pro účinkující, knihovnou Františka Kožíka, cukrárnou s venkovním posezením nebo prostorem pro základní uměleckou školu.

Také místní obyvatelé v anketě souhlasili s tím, aby se celý prostor upravil, zregeneroval, vrátil do historické podoby a sloužil veřejnosti.

Aktivisté hodlali sehnat potřebné finance prostřednictvím státní dotace z vyhlášené výzvy Podpora regenerace brownfieldů pro nepodnikatelské využití. Projekt rozdělili do čtyř etap a investiční odhad na prv-

ní z nich se pohyboval kolem 24 milionů korun.

Zastupitelé se ale obávali celkových vysokých nákladů i toho, že

by na další etapy nemuseli dotaci od státu získat. Proto nakonec na doporučení rady schválili demolici tří zastaralých budov. Přesný plán

využití nového prostoru zatím Hluk nemá. Jasně ale je, že by měl sloužit veřejnosti, zřejmě jako městský park. (fuk)

Děkujeme Vám za přízeň

Mladá fronta DNES je ve Zlínském kraji nejčtenějším seriózním zpravodajským deníkem. Potvrdily to nejnovější výsledky národního výzkumu Media projekt o čtenosti novin. Každý den si ve Zlínském kraji přečte zprávy v Mladé frontě DNES 31 000 lidí.

TITUL	2Q + 3Q 2018
MF DNES a Blesk	31 tis.
Právo	16 tis.

Zdroj: Media projekt, Unie vydavatelů – ASMEA, realizace: MEDIANaSTEM/MARK

č. 1

31 000
čtenářů

DNES